

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 ncu maddesindeki (İkame) kelimesinin tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Sıhhat ve İctimai Muavenet, Dahiliye, Adliye, Hariciye, ve İktisat encümenleri mazbataları (3/178)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 84 - 193, 6/1105

8. IV. 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 ncu maddesindeki (ikamet) kelimesinin yorumlanmasına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletinden alınan 6. XI. 1952 tarihli ve 11994 - 136 sayılı yazının ve konuya ait Devlet Şûrası Üçüncü Dairesiyle Umumi Heyetinden verilen mazbataların suretleri ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Başvekil

A. Menderes

Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletinin 6. XI. 1953 tarihli ve Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü 11994 - 136 sayılı yazısı suretidir.

Başbakanlık Yüksek Makamına

K: Muamelât U. Müdürlüğü Kararlar Müdürlüğü sözüyle gelen 16. IV. 1952 tarih ve 84/193 - 6 - 1158 sayılı yazılarına :

Tuzla belediyesi hudutları dâhilinde bulunan Tuzla içmelerine gelecek ziyaretçilerden, bir rum alınması hususunda istişari mütalâasına müracaat olunan yüksek yazıları ilişigi Danıştayın 31. III. 1952 gün ve 52/82 sayılı Genel Kurul kararında; 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 208 ve 209 ncu maddelerinin; 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun muvacehesinde mülga bulunduğu dair akalliyet mütalâasına mukabil, çoklukla mezkûr maddelerin halen yürürlükte olduğu kabul edilerek mevzu bahis resmin yalnız Tuzla'da ikamet edenlere munhasır olacağı mütalâa edilmiştir.

Bu durum karşısında ilişik dosya içerisinde İçişleri Bakanlığı ile Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının bu husustaki yazılarında tebarüz ettirildiği veçhile, tatbikatta çeşitli anlayışlara mahal bırakılmamak maksadiyle ikamet kelimesinden vâzı kanunun maksadının ne olduğunun daha sarih olarak bilinmesi ve 5237 sayılı Kanun muvacehesinde, mezkûr kanunun 208 ve 209 ncu maddelerinin tatbik şekli hakkında T. B. M. Meclisinden bir tefsir kararı istenmesi muvafık görülmektedir.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerini üstün saygılarımla arz ve rica ederim.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

T. C.

Danıştay

Genel Kurulu

Karar No. 52/45, 64

Tuzla Belediyesinin Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 208 ve 209 ncu maddeleri gereğince buranın içme mahalli olarak ilânı ve içme için gelenlerden belediyece bir resim alınması yolundaki talebi üzerine bu hususta istişari mütalâa talebini mutazammın olup Yüksek Başbakanlıktan havale kılınan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının 10 . I . 1952 tarihli ve 6/465 sayılı yazısı üzerine Üçüncü Dairece ittihaz edilen kararı havi 23 . II . 1952 tarihli ve 8/14 sayılı ilişik tutanak okundu :

Gereği konuşuldu ve düşünüldü :

5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde Umumi Hıfzıssıhha Kanununun bahsi geçen 208, 209 ncu maddelerinin halen meriyette bulunup bulunmadığının tetkikiyle ona göre bir karara bağlanmak üzere dosyanın Üçüncü Daireye iadesine 20 . III . 1952 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T. C.

Danıştay

Üçüncü Daire

Esas No : 52/8

Karar No : 52/14

23 . II . 1952 tarihli ve 14/8 sayılı tutanağa ektir :

5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 208 ve 209 ncu maddelerinin halen meriyette bulunup bulunmadığının tetkiki ile bu husustaki mütalâanın bildirilmesini mutazammın Genel Kurulun 20 . III . 1952 tarihli ve 45/64 sayılı kararı okunduktan ve gerekli tetkikat yapıldıktan sonra icabı müzakere olundu.

Kanunların ya sarahaten veyahut zımnen ilga edilebilecekleri keyfiyeti pek malûmdur. Sarahaten ilganın tipik misalini, ayrıca mütalâa alınması lüzumu için ileriye sürülen, Belediye Gelirleri Kanununun 51 nci maddesinde ve 10 numara altında tanzim edilen metin muhtevası teşkil eder.

Zımni ilga ise, sarahaten ilga edilmiş olmayıp eski tarihli kanun hükümlerinden birinin veya birkaçının veyahut tamamının yeni kanun hükümleriyle taarruz halinde bulunmasında vârit ve vâkı olur. Bu hususta hususiye ve âmme yerli ve ecnebi hukukşinaslar müttetikirler ve bu da pek tabiidir. Çünkü vatandaşlar, kendilerinin hareket ve mükellefiyet tarzları hakkında kanunlar tarafından verilmiş ve fakat birbirine zıt bulunmuş iki emir karşısında bulunurlar; bittabi sonuncu emrin, tarihi muahhar ve mükemmel olan kanun hükmünün mesmu ve mûta olması aklen ve mantıken icabeder. Bu sebepledir ki, mezkûr maddenin II nci numarası altındaki metin mevcudolsa da, olmasa da hukuki netice bündan başka bir şey olamazdı.

Binaenaleyh, Belediye Gelirleri Kanununun 51 nci maddesinde 10 numara altında toplanan kanunların hükümleri, işbu kanunun hükümleriyle tearuz halinde olsa da olmasa da, mülğadırlar. II nci numara ile sevk edilen hüküm ise, ancak tearuz halinde bulunan ve yeni kanunda yer alan hükümlerle telif edilemeyecek hükümleri ilga etmiş, meriyetten kaldırılmış oluyor.

Hâdisemize gelince : Belediye Gelirleri Kanununda kaplıca ve içmeler hakkında bir hüküm olmadığına ve bu kanunun ihzârı ve tedvini tarihi itibariyle siyasi ve malî rejimimizde cezrî bir tebeddül bulunmadığına göre bu hususta zımni ilga meselesi vâridolamaz.

Kaldı ki, madenler ve şifalı sular rejimine taallûk eden ve tabiatın müstesna ve lûtuf ve ih-sanı halinde pek mahdut ve nadir belediyelerin bir servet ve gelir kaynağını teşkil edip mun-

hasıran kaplıca ve içmelerden faydalananlardan bâzı kimselere mahsus olan bu hususi ve müstesna resmin belediyelerin umumi gelir ve resimleri arasında sayılmaması da, taknin tekniği bakımından, bir mahzur teşkil etmese gerektir.

Her ne kadar, (Belediyenin diğer gelirleri) başlığını taşıyan ve Belediye Kanuniyle diğer iki kanunda yazılı belediye gelirlerini muhtevası içine alan 39 ncu madde, bu arada Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 128 ve 131 nci maddelerinin hükümlerini teyid etmekte ise de, bu metin olsa olsa sırf bir kolaylığı sağlamak ve mer'i olan bir hükmü bu kanunda toplamak maksadını tahakkuk ettirmek gayesiyle ve zait bir faide kabîlinden sevk edilmiş olup, yoksa bu beyan tarzı, bu maddede ve sair metinlerde her ne suretle olursa olsun beyan ve teyidedilmemiş olan bütün kanun hükümlerinin, vergi ve resimlerin ilga edilmiş olduğunu beyan ve ifade etmez. Aksi telâkki, yukarıda arz ve izah edilen kanunların ilgası hakkındaki hukuk esaslarına muhalif düşer. Nitekim, atıf suretiyle olsun (miktarı kanunlarla gösterilen belediye vergi ve resimleri) ibaresi kabul edildiği gibi kanun vazı, ilga etmek istediği kanunu, ilmî esasa sadık kalarak, 5478 sayılı Kanunu vaz'etmek suretiyle sağlamış bulunmaktadır.

İmdi, hükümetin kanun lâyihasının gerekçesinde olsun, ihzari sâfhada her hangi bir fert veya teşekkül tarafından ileri sürülmüş olsun bâzı mülâhazalara istinaden milletin iradesinin ifadesini tazammun eden bir kanunun meriyetten kaldırılması caiz olamaz.

Bütün bu sebeplere binaen Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 208 ve 209 ncu maddelerinin Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde mer'i olduklarına ve gereği yapılmak üzere dosyanın Başkanlığa sunulmasına 28 . III . 1952 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
C. Yorulmaz	C. Özal	C. Berkman	C. Önen	Ş. Gılisraloğlu

T. C.

Danıştay

Genel Kurulu

Esas No. 52/77

Karar No. 52/82

Tuzla Belediyesinin, Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 208 ve 209 ncu maddeleri gereğince buranın içme mahalli olarak ilanı ve içme için gelenlerden belediyece bir resim alınması yolundaki talebi üzerine bu hususta istişari mütalâa talebini mutazammın olup Yüksek Başbakanlıktan havale kılınan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının 10 . I . 1952 tarihli ve 6/465 sayılı yazısı üzerine Üçüncü Dairece ittihaz edilen kararı havi 23 . II . 1952 tarihli ve 8/14 sayılı tutanağın Genel Kurulca tetkik ve müzakeresi sonunda 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde Umumi Hıfzıssıhha Kanununun bahsi geçen 208 ve 209 ncu maddelerinin halen meriyette bulunup bulunmadığının tetkiki ile ona göre bir karara bağlamak üzere dosyanın Üçüncü Daireye iadesine karar verilmişti.

Üçüncü Dairece bu kere ittihaz olunan ve Umumi Hıfzıssıhha Kanununun bahsi geçen 208 ve 209 ncu maddelerinin 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanuniyle ne sarahaten ve ne de zimnen ilga edilmemiş olduğuna mütedair bulunan 28 . III . 1952 tarihli ve 8/14 sayılı Kararını havi ilişik tutanak okundu.

Gereği konuşuldu ve düşünüldü :

Birinci Daire Başkanı Avni Türel, üyelerden İbrahim Senil, Rifat Göksu, Arif Yazar ve Mahmut Nedim Oğut'un; «Hâdisede bahis konusu olan içme ve kaplıca resmi bir belediye geliridir. Nitekim bunu tesis eden Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 ncu maddesinde bu resim hasılatının tamamen şehir ve kasabanın tezyin ve tedavi için gelen zairlerin istirahat esbabını ve zevkini temin maksadına sarf ve tahsis olunacağı açıklanmıştır.

Böyle olunca mezkûr resmin 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde durumunu incelemek icabeder. Bu kanunla belediyelerin tahsile yetkili oldukları çeşitli gelirler bir araya getirilmiş ve yürürlükte bulunan muhtelif kanunlarda derpiş edilen belediye gelirleri aynı kanunda ayrıca tadadedilmiş bulunmaktadır. Mezkûr 5237 sayılı Kanunda belediye gelirleri bu suretle tasrih ve tesbit edildikten sonra 51 nci maddesinde ilga edilen kanunlar sayılmış ve aynı maddenin II işaretli fıkrasında bu kanuna aykırı hükümlerin kaldırıldığı beyan edilmiştir. Bu ilga hükmü karşısında 5237 sayılı Kanundan önce yürürlüğe konulan muhtelif kanunlarla mevzu olup da bu kanunda zikredilmeyen belediye gelirlerine mütaallik hükümlerin kaldırılmış olduğu neticesine varılmak iktiza eder. Bu neticeye göre aynı kanunun 39 ncu maddesi tetkik edilince bu maddenin E işaretli fıkrasında 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 128 ve 131 nci maddelerine dayanılarak yapılmış olan fuhuş ve fuhuş yüzünden bulaşan zührevi hastalıklarla mücadele tüzüğü gereğince alınan ücretlerden bahsedildiği halde hâdiseye konu teşkil eden İçme ve Kaplıca Resminin zikredilmediği görülmektedir ki, bundan, mezkûr resmin 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun şümulü içerisine alınmadığı ve binaenaleyh bu resmi tesis eden Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 ncu maddesinin ilga edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Her ne kadar yine 5237 sayılı Kanunun 39 ncu maddesinin C işaretli fıkrasında 1580 sayılı Belediye Kanununun 110 ncu maddesinde gösterilen her nevi gelirler belediye gelirleri meyanında zikredilmiş ve Belediye Kanununun 110 ncu maddesinin 1 numaralı bendinde miktarı kanunlarla gösterilen belediye vergi ve resimlerinden bahsedilmiş ise de bu hükümler dahi bahis konusu olan İçme ve Kaplıca Resminin mer'iyetini tazammun etmez. Zira bu bentte, miktarı kanunlarla gösterilen vergi ve resimler kaydı mevcuttur. Halbuki İçme ve Kaplıca Resmi, miktarı kanunla muayyen resimlerden olmayıp matrah ve nispeti ilgili mercilerce takdir ve tesbit edilmesi gereken bir resim olduğundan mezkûr 1 numaralı bentte yazılı resimlerden telâkki edilemez. Bu itibarla, bu bende müsteniden İçme ve Kaplıca Resminin mahfuziyet ve meriyeti düşünülemez. Bu sebeplere binaen mezkûr resmi tesis eden hükmün ilga edilmiş olduğunu kabul etmek icabeder» yolundaki mütalâalarına karşı çoklukça 28 . III . 1952 tarihli daire tutanağında açıklandığı veçhile Umumi Hıfzıssıhha Kanununun bahse konu olan 208 ve 209 ncu maddelerinin halen yürürlükte olduğu kabul edilerek işin esasına geçildi.

Üçüncü Daire Başkanı Cemal Yorulmaz «Umumi Hıfzıssıhha Kanununun hâdiseye taallük eden maddeleriyle içme veya kaplıcalardan istifade edenlerden yalnız o şehir ve kasaba mütemekkinleriyle haklarında istisna kabul edilenler mükellefiyet harici bırakılmış ve istisnalar haricinde kalıp da bu sulardan faydalananların bu itibarla bilâtefrik mükellefiyete tâbi tutulması zaruri bulunmuş olmasına ve kanundaki (ikamet müddetine mahsus olmak üzere) ibaresiyle esasen bu mükellefiyetin, bir defa için değil içme veya kaplıcalarda kalınılan müddetçe devam edeceği kastedilmiş bulunmasına ve kaldı ki, bu sulardan istifade etmek üzere gelenlerin aynı gün avdet edip etmeyeceklerinin önceden anlaşılması ve hattâ bunların içmelere o gün gelen zairler mi, yoksa otel veya pansiyonlara bir gün veya birkaç gün evvel gelip de sulara devam eden kimseler mi olduğunun tesbiti ve dolayısıyla kendilerinin mükellefiyete tâbi tutulup tutulmayacaklarının tâyini tatbikatta da birçok müşkülâtı tevli dedeğine binaen Üçüncü Dairenin hâdisi hakkında vâsıl olduğu netice bu noktalardan dahi isabetli bulunduğu cihetle tutanağın aynen tasdikı lâzım geleceği» reyinde bulunmuş ve bu düşünceye üyelerden Cudi Özal, Tefvik Gerçekler, Rasim Üngör, Vecihi Tönük, Rasim Esmerer, Celâl Önen ve Şükrü Gilisralıoğlu da katılmışlarsa da Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 ncu maddesi içme veya kaplıca mahalli olarak ilân edilen şehirler belediyesi tarafından, mevsiminde içme veya kaplıcaya gelenlerden ikamet müddetin e mahsus olmak üzere bir resim tahsilini âmir bulunduğu ve müspet hukukta yer alan ikamet tâbiri de bulunulan yerde en az 24 saat beytutet mânasına geldiği ve bu yerlerden aynı günde gelip geçenlere mukim vâsını izafe, kanunda tasrih edilen ikamet tâbirini ihmal sayılması hasebiyle teeviz olunamayacağı ve esasen kanun vâzının kendilerinden resim alınacaklar hakkında, kaplıca veya içmelerden istifade edenler şeklinde bir hüküm sevk etmiyerek ikamet kaydını koymuş olması da ikamet tâbirinin işaret edilen şekilde tefsirini ve alınacak

resmin yalnız ikamet edenlere hasrını zaruri kılacağı cihetle 23 . II . 1952 tarihli daire tutanağın-
daki azlık mütalâası bu sebeplerle 31 . III . 1952 tarihinde çoklukla tasvibolundu.

Birinci Başkan <i>H. Türegün</i>	Beşinci D. Başkanı İ. Aktürel Bulunmadı	Altıncı D. Başkanı F. Özelçi Bulunmadı	Birinci D. Başkanı <i>A. Türel</i>		
Dördüncü D. Başkanı B. Arkaç Bulunmadı	Üçüncü D. Başkanı <i>C. Yorulmaz</i>	İkinci D. Başkanı Açık	Üye C. Özal İmzada bulunmadı		
Üye F. Erçin Bulunmadı	Üye <i>M. Kip</i>	Üye <i>T. Gerçekler</i>	Üye <i>A. Ş. Hocaoğlu</i>	Üye Z. Önen Bulunmadı	Üye <i>A. Unan</i>
Üye <i>İ. Senil</i>	Üye G. Kâ. S. Tezcaner Bulunmadı	Üye <i>H. Arkök</i>	Üye <i>R. Ungör</i>	Üye <i>H. Balcı</i>	Üye <i>R. Göksu</i>
Üye <i>V. Tönük</i>	Üye <i>C. Berkman</i>	Üye <i>T. Şenocak</i>	Üye <i>R. Göksu</i>	Üye <i>R. Esmerer</i>	Üye <i>E. A. Kat</i>
Üye <i>A. Yazar</i>	Üye <i>H. Tanç</i>	Üye <i>C. Barbarosoğlu</i>	Üye <i>C. Önen</i>	Üye <i>M. N. Oğut</i>	Üye <i>K. Kayam</i>
Üye <i>Ş. Gilisrahoğlu</i>	Üye Açık	Üye Açık			

Sihhat ve İctimai Muavenet Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Sihhat ve İctimai

Muavenet Encümeni

Eşas No. 3/178

Karar No. 10

29 . III . 1955

Yüksek Reisliğe

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesindeki (İkamet) kelimesinin tefsirine dair olup Yüksek Riyasetçe 28. II. 1952 tarihinde encümenimize havale buyurulan tefsir talebi hükümet mümessillerinin huzuriyle müzakere ve tetkik edildi

Kanunların ifade ve ibarelerini, bunların lûgat mânalarına istinadettirmek kanunların tefsiri usulüne uygun olmayıp sevk ettiği hükümler itibariyle kanun vâzının maksadını, yerine göre bir maddenin veya diğer maddelerin veyahut da kanunun heyeti umumiyesinin ihtiva ettiği hükümlerin delâletiyle tâyin etmek lâzımdır.

Filhakika kanunda yalnız kaplıcalar değil içmeler de bahis mevzuu edilmiş olduğuna nazaran metindeki ikamet müddeti tâbiriyle gerek kaplıcalar ve gerek içmeler için; kalınabilmesi mütadolan bir zamanın kastedilmiş bulunduğu derkârdır. Binaenaleyh tabiatın bir yere bahşedip para ve emek sarfiyle de fertler için istifade edilir bir hale getirilmiş bulunan kaplıca ve içmelere gelenlerden kanunen o yer belediyesine bir resim almak hakkı tanındığına ve bu resimden elde edilecek hasılatın ise tamamiyle şehir ve kasabanın tezyini ve tedavi için gelenlerin istirahat esbabını ve zevkini temin maksadına sarf ve tahsis olunacağı kanunda ayrıca tasrih edilmiş bulunmadığına göre içmelere veya kaplıcalara ister günübürlüğüne ister birkaç gün kalmak maksadıyla gelmiş olsun kanunun kabul ettiği muafıklar haricolmak üzere bütün zairlerin buralarda kaldıkları müddetçe aynı nispette faydalanacağı bu imkânlardan dolayı, tanzim edilecek tarifeye göre bir resim ödenmesi, kanunun sevk ettiği hükümlerin heyeti umumiyesinden açıkça anlaşılmalıdır.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun (210) neu

maddesiyle harb mâlûlleri ve mecruhların ve hükümetçe meccanen tedavisine lüzum görülen hastaların ve fakirliği musaddak olan kimselerin bu resimden muafiyeti kabul edilmiş olup bu gibiler vaziyetlerini usulüne göre tetkik etmek şartıyla muafiyetten istifade edecekleri cihetle aynı şehir ve kasabada müte-mekkin bulunan ve bu sebeple bu resimden muaf olması lâzımgelen kimeslerin de aynı veçhile kabul edilecek basit bir usul ile bu resimden muafiyetlerinin temini mümkün olup gerek o kanunun yerine getirilmesi ve gerekse bunlara resim muaflığının tanınması bakımından kabulü icabedecek böyle bir formalitenin bu itibarla iktihamı zaruri bulunmaktadır. Şu izahata nazaran Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesindeki (İkamet) kelimesi kanunun ruh ve mânasına göre tedavi müesseselerinde kaldığı müddeti ifade ettiği sarahaten anlaşılmağa mezkûr kanunun ikamet kelimesini tefsire muhtaç bulunmadığına encümenimizce yeniden karar verildi.

Havalesi gereğince Dahiliye Encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Sih. ve İc. Mua. En.

Reisi

Ankara

T. Vasfi Öz

Kâtip

Konya

A. Koyuncu

Bursa

İ. Öktem

Hatay

M. Kuseyrioğlu

Konya

S. S. Burçak

İmzada bulunamadı

M. M.

Gümüşane

Z. Başağa

Bilecik

T. Oran

Çorum

A. R. Kılıçkale

İzmir

N. İncekara

Niğde

H. Ülkü

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 3/178

Karar No. 32

25. IV. 1955

Yüksek Reisliğe

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesindeki (ikamet) kelimesinin tefsirine dair olan Başvekâlet tezkeresi, alâkalı vekâlet mümessillerinin iştirakiyle encümenimizce müzakere edildi.

(5237) sayılı Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde (1593) sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesinin mer'i olup olmadığının tesbiti lâzımgeldiği düşünölmüş olduğundan evvelâ bu cihet tetkik edilmiş ve:

1. Belediye Gelirleri Kanunu, bütün belediyelere şâmil ve belediyelerin hangi hizmetlerden ne gibi resimler alacağını göstermekte olup, muayyen bir hizmetten alınan resmin yalnız muayyen bir hizmete tahsisini âmir hiçbir hükmü ihtiva etmemektedir. Yani, Belediye Gelirleri Kanunu, belediye varidatının membarlarını gösteren umumi bir kanundur.

2. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ise âmmenin sağlığı ve korunması bakımından belediyelere birtakım salâhiyetler ve binnetice de bazı vazifeler tanımış ve yüklemiştir. Bu meyanda 209 neu maddesiyle bir vazife yüklemiş ve bunun karşılığı olarak da belediyeye bir resim alma hakkı tanımıştır. Ancak bu resmin Belediye Gelirleri Kanunundaki gibi belediye bütçesine varidat kaydedilerek her hangi bir fasıl ve maddeye sarfında belediyeyi muhtar bırakmamış ve bu resmin tamamen (şehir ve kasabanın tezyin ve tedavi için gelen zairlerin istirahat esbabını ve zevkini temin maksadına sarf ve tahsisini) tasrih etmiştir ki, kanunun bu âmir hükmü karşısında başkaca bir mütalâaya yer verilemez. Şu halde umumi bir kanun olan Belediye Gelirleri Kanunundan ayrı bir hüküm ihtiva eden Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesinin belediye gelirine ait hususi bir hüküm olduğunun kabul edilmesi lâzımdır.

3. Ayrıca Belediye Gelirleri Kanununun 51 nei maddesinin 10 neu bendi hangi kanunların kaldırıldığını tadadi olarak göstermektedir ki, bu maddede Hıfzıssıhha Kanunundan bahsedil-

memektedir. Aynı maddenin 11 nei bendinde bu kanuna aykırı olan hükümlerin ilga edildiği bildirilmekte ise de yukardaki izahattan anlaşılacağı üzere Hıfzıssıhha Kanununun mezkûr maddesi hususi bir kanun hükmü olduğuna ve Belediye Gelirleri Kanunu da umumi bir kanun bulunduğuna göre, kabul ve neşir tarihi ne olursa olsun hususi bir kanunla vaz'edilmiş olan bir hüküm umumi kanuna aykırı değil ise ve umumi kanunla sarahaten ilga edilmemiş ise meriyetinin devam edeceği şüphesizdir.

Yukarıki izahata göre, Belediye Gelirleri Kanunu muvacehesinde Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesinin de mer'i olduğu böylece tesbit edildikten sonra (ikamet) kelimesinin tefsirine ait mütalâamızı şöylece hülâsa etmek mümkün olur:

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu maddesiyle birlikte 208 ve 210 neu maddelerini de mütalâa etmek ve diğer mevzuattaki ikamet kelimelerinin vâzı kanunca ne yolda kabul edildiğini tetkik ve tâyin etmek lâzımdır.

209 neu maddede (Belediyeler içme veya kaplıcaaya gelenlerden ikamet müddetine mahsus olmak üzere bir resim tahsiline salâhiyet-tardırlar) denilmektedir.

İkamet müddetine mahsus olan yani ancak ikamet müddetiyle takyidolunan bu resmin tahsili salâhiyeti bu ikametin çok kısa bir zaman için vâkı ziyaretlere ve günübirlik gelip gidenlere de teşmil edilmemesi icabeder. Çünkü :

1. Mevcut mevzuatta vâzı kanunca ikametın tarifi yapılmış ve taayyün etmiştir. Meselâ yolluk Kanununda ikamet ve seyahat yevmiyelerinin tâyininde olduğu gibi,

2. Vâzı kanun kısa bir müddet için gelip gidenlerden de resim alınmasını istihdaf etmiş olsaydı (ikamet müddetine mahsus olmak üzere) diye kanunda tasrih yapmaz ve yalnız (ikamet edenlerden) derdi. (İkamet müddeti) diye bir zaman ölçüsünü tazammun eden ikinci bir kelime ilâve etmeye lüzum kalmazdı.

Bir de bu maddenin son fıkrasında (Resim miktarı vekâletlerince müştereken tesbit olunur) denmektedir.

Biz bu iki cümleden ve diğer mevzuattaki vâzı kanunun maksadından şu mânâyı çıkarıyoruz : İkamet kelimesi mutlak olarak bir geceyi orada geçirmek mânasına olup gelip geçici ziyaretlerin ikamet mefhumuyla alâkası olmadığı merkezindedir. Hattâ bu maddenin tefsiri ilk defa 1953 te istendiği ve o zaman Adliye Encümeninin de 10 . VII . 1953 tarih ve 52 sayılı kararıyle (ikamet müddetinin bir mahalde en aşağı 24 saat bulunmak mânasına geleceği) kabul edilmiş ve yine Şûrayı Devlet Umumi Heyetinin 31 . III . 1952 tarihli kararında ise (ikamet tâbiri, bulunulan yerde en az 24 saat beytutet mânasına geldiği ve bu yerlerden aynı günde gelip geçenlere mukim vasfını izafe, kanunda tasrih edilen ikamet tâbirini ihmal sayılması hasebiyle teviz olunamayacağı ve esasen kanun vâzının kendilerinden resim alınacaklar hakkında, kaplıca veya içmelerden istifade edenler şeklinde bir hüküm sevk etmiyerek ikamet kaydını koymuş olması da ikamet tâbirinin işaret edilen şekilde tefsirini ve alınacak resmin yalnız ikamet edenlere hasrını zaruri kılacağına) karar vermiş olmasına rağmen biz ikametın 24 saatle değil yalnız bir geceyi orada geçirmekle takyidediyoruz ve yukarıki ikinci maddede de işaret ettiğimiz (ikamet müddeti) ibaresinden de anlaşılacağı üzere bir gece geçirmek suretiyle ikamet edenler için tâyin ve tahsis edilen resmin, ikamet etmeyip gelip geçenlerden de bir miktarının - meselâ yarısı - alın-

ması suretiyle hem belediyelerin resimden mahrum kalmamaları temin edilmiş hem de mevsiminde buraya gelip bir veya birkaç gün ve hatta haftalarca ikamet edenlere nazaran yalnız birkaç saat kalanlardan da aynı resmin tahsil edilmemesi suretiyle bir adaletsizlik ve nispet-sizliğin tahassulüne meydan verilmemiş olur ki bunun da, resim miktarını tesbit edecek olan vekâletlerin tanzim edeceği tarifede gösterilmesinin mümkün olacağı tabiidir.

Binaenaleyh vâzı kanunca tâyin edilmiş hukuki ve mutlak manasiyle ikamet kelimesinin, kaplıcaların bulunduğu (Şehir ve kasaba) da geceliyen kimselere hasrı iktiza edeceğine göre, bu sarahat karşısında mezkûr maddenin başkaca tefsirine mahal olmadığına ekseriyetle karar verildi.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye Encümeni Reisi	Reisvekilli
Edirne	Ankara
<i>R. Nasuhioğlu</i>	<i>Â. Benderlioğlu</i>
Bu Mazbata M.	Kâtip
Kastamonu	Kocaeli
<i>M. Kuşakçioğlu</i>	<i>S. Yalım</i>
Amasya	Çanakkale
<i>M. Zeren</i>	<i>S. Karanakçı</i>
Kastamonu	Konya
<i>S. Çağlar</i>	<i>M. Keskin</i>
Samsun	Samsun
<i>E. Anıt</i>	<i>M. Özkefeli</i>
Uşak	Konya
<i>Y. Aysal</i>	<i>M. R. Özal</i>

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No. 3/178
Karar No. 49

20 . V . 1955

Yüksek Riyasete

(1593) sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun (209) neu maddesinde zikredilen (İkamet) kelimesinin tefsirine mütedair bulunan Başvekâlet tezkeresi ve bu baptaiki dosya encümenimize havale edilmekle Sıhhat ve İctimai Muavenet Ve-

kâletinin mümessili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi :

Mevzu :

1. (1593) sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun (208) ve (209) neu maddeleri, hududu

içinde veya yakınında şifai hassalar itibariyle umumun istifadesine yaradığı aidolduğu dairece kabul ve tasdik edilen madeni membalar ve kaplıcalar bulunan şehir ve kasabaların, içme veya kaplıca mahalli olarak ilân halinde, belediyelerin buraya gelenlerden ikametleri müddetine maksur olmak üzere bir resim tahsiline salâhiyetleri bulunduğu ve hasılâtının da şehir ve kasabanın tezyini ve tedavi için gelenlerin istirahatleri esbabını ve zevklerini temin maksadına tahsis ve sarf edileceğini emretmekte olduğundan (209) neu madde metninde zikri geçen (ikamet) kelimesinin mâna ve şümülünün tâyinine,

2. (5237) sayılı Belediye Gelirleri Kanununun daha sonra meriyet mevkiine vaz'olunması hasebiyle yukarıki bentte bahsedilen (1593) sayılı Kanunun (209) neu maddesinin mülga olup olmadığının tesbitine dairdir.

Sıhhat ve İçtimai Muavenet Encümeninin mütalâası :

Encümenin 29. III. 1955 tarih ve 3/179 - 10 sayılı mazbatasında, (1593) sayılı Kanunun (210) neu maddesinde mezkûr olduğu veçhile;

1. İçme ve kaplıca yeri olarak kabul ve ilân edilen şehir ve kasabalarda mütemekkin olanların,

2. Harb meceruhu ve mâlûllerinin,

3. Fakirlerin, bu resimden muafiyetleri mahsusan dikkate alınmış bulunmasından dolayı (ikamet) kelimesinin istisnai surette beyan edilenlerin haricinde kalan kimselere muzaf olması lâzımgeldiği ve bu vaziyette bulunanların tedavi müessesesinde kaldıkları müddeti ifade edeceği belirtilmektedir.

Dahiliye Encümeninin mütalâası :

Encümen 25. IV. 1955 tarih ve 3/178 - 32 numaralı raporunda;

1. Belediye Gelirleri Kanununun bütün belediyelere şâmil ve bunların varidatını gösteren umumi bir kanun olduğu,

2. Umumi Hıfzıssıhha Kanununun (209) neu maddesinde beyan olunan resmin, tahsis mahalli ve sarf şekli itibariyle hususi bir mahiyet arz ettiği,

3. Belediye Gelirleri Kanununun (51) nei maddesinde mülga kanunların tadadi surette gösterilmesine ve bu maddenin (II) numaralı bendinde: (Bu kanuna muhalif olan hükümlerin mülga) bulunduğunun tasrih kılınmasına

rağmen, Umumi Hıfzıssıhha Kanunundaki bahis mevzuu hükmün hususi mahiyette tedvin kılınması bakımından, hususi bir kanun ile mevzu hükmün umumi kanun hükümlerine aykırı olmadığı, yani sarih surette beyan edilerek meriyeten kaldırılmadığı takdirde, hususi kanun hükmünün tatbiki lâzımgeldiği mezkûrdur.

4. Dahiliye Encümeni netice itibariyle (209) neu madde metnindeki (ikamet) kelimesinin geniş mânada tatbik sahasına intikal ettirilmek suretiyle istifası gereken resmin, muayyen nispetler dairesinde içme ve kaplıcalar tesislerinden istifade edenlere tahmili için tedbir ittihazı keyfiyetine temas ve işaret ettikten sonra, (ikamet) kelimesiyle içme ve kaplıcalar da geceliyen kimselerin kastedilmiş olması lâzımgeldiği neticesine varmış ve bu suretle müstedel mâna hususunda tereddüd caiz olamayacağından tefsire mahal olmadığına karar verilmiştir.

Mevzuun tahlili :

Adliye Encümeni tetkikatını aşağıda izah olunan esaslara müsteniden yapmıştır ;

A) Belediye gelirleri Kanununun (I) ilâ (VI) nei bölümlerini ihtiva eden hükümlerin başlıca üç kısım üzerinden mütalâası icabeder.

1. Miktar ve nispetleri kanunun metninde tasrih ve tâyin kılınan membalar,

2. Mevzuun mahiyetine göre belediye meclisleri tarafından mütte haz kararlara göre istifa olunacak resimler,

3. Kanunun (Belediyelerin diğer gelirleri), matlâbı ile (39) neu maddesinde gösterilen varidat.

B) Kanun vâzını; yukarıki bentte izah olunduğu veçhile belediyelerin varidatını umumi surette bu kanunun bünyesine idhal etmiş ve belediye müesseseleri lehine muhtelif kanunlar ile vaz'olunan sair varidat membalarına mütaallik hükümleri de birleştirerek mevcut hükümlerin müteferrik kalmasından içtinabetmiştir.

Bu cümleden olarak kanunun (37) ve (38) nei maddelerinin muhtevi bulunduğu hükümler zikredilebilir ki, bu maddelerin münderecatı mevzuu vuzuh ile ortaya koymaktadır.

Aynı noktai nazara munzam olarak (39) neu maddenin tetkiki de muktazidir. İşbu madde de mezkûr ve (1580) sayılı Belediye Kanunu-

na mâtufl olan (a - b - c - f bentleri) hükümler, varidat mevzuunda tevhit esasının nazara alındığını bâriz olarak ifade etmektedir. Çünkü:

İşbu madde ile doğrudan doğruya (Belediye Kanunu) mucibince mükelleflere tahmili gereken resimler dahi (Belediye Gelirleri) Kanunu meyanına umumiyetle nakil ve intikal ettirilmiş bulunmaktadır.

Kaldı ki, bu maddenin (D) fıkrası oyun alet ve vasıtalarından belediyece istifası muktazi resim hakkındaki (3434) sayılı Kanun hükmünün de, işbu kanun hükümleri meyanına vaz' edilmesi sebebinin, netice itibariyle belediyelerin tahsil etmeye salâhiyetli buldukları sair resimlerin tevhide esasına müstenit ve binnetice belediyelerin istifa edecekleri veya belediyelere muhassas resimlerin umumiyetle bir kanun hududuna inhisar ettirildiğini ve toplandığını gösterir.

Kezalik, bu maddenin (E) işaretli fıkrası, Umumi Hıfzıssıhha Kanununun (128) ve (131) nei maddelerine dayanılarak yapılmış olan Fuhuş ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklar ile Mücadele Nizamnamesi hükümlerine tevfi kan alınması icabeden ücretler hakkındaki hükmü de belediye gelirleri meyanına ihtal etmiş olmasına rağmen, tefsiri istenilen (209) neu maddede mezkûr olduğu veçhile içme ve kaplıçalarda ikamet edecek olanlara ait resmin beyanı ihmal olunmuştur.

Kanunun bu hususta sakit kalması, bu resmin tasvip ve devamının teemmül edilmediğinin aşikâr bir delilidir ki, keyfiyet mazbatamızın bu bendi takibeden (C) bendinin (2) numaralı kısmında izah olunan (İlga) ya mütaallik umumi mahiyetteki hüküm ile de müeyyet bulunmuştur.

C) Belediye Gelirleri Kanununun VIII nei bölümünün (Türlü hükümler) matlabı altındaki müdevven hükümleri arasında (51) nei maddenin ihtiva ettiği hususların, yukarda izah olunan kanun maddeleri ile münakaşası icabeder. Nitekim :

1. Bu maddenin (51 nei madde) 1 ilâ 10 neu bentlerinde, hükümleri kaldırılan kanunlar tadadi surette beyan olunmuştur ki, vâkı ilga keyfiyetinin tevlihdettiği hukuki neticelerde tereddüt caiz olamayacağı bedihi ve münakaşadan varestedir.

Ancak, tadadi olarak mevzu işbu hükmü takibeden ve aşağıda izah olunacak hükmün mânası ve ve şumulü üzerinde durularak tetkikat yapılması meselenin haklı bakımından katî bir zaruret halinde tecelli etmektedir.

2. Tetkik mevzuu (51) nei maddenin (11 - on bir) numaralı bendi aynen şu ibare ile; (Bu kanun hükümlerine aykırı hükümler kaldırılmıştır) diye tansis kıldığını göre, berveçhi balâ bahsi geçen (1) ilâ (10) numaralı bentlerdeki hükümleri dahi ihtiva etmek suretiyle daha umumi mahiyette bir hükmü, bir ilga hükmünü derpiş ve vaz'etmektedir.

Hulâsa; (51) nei maddenin tertip ve tahrir tarzına göre çıkan ve anlaşılan mâna (Belediye Gelirleri) Kanununun meriyete girdiği tarihe kadar tatbik mevkiinde bulunan ve belediye gelirlerine mütaallik olup bu kanunun her hangi bir maddesinde sarahaten tadat ve zikredilen veya zımnen ifade olunan umumi ve hususi mahiyetteki bütün hükümlerin mülga bulunduğu keyfiyettir.

3. (5237) sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 13 . XII . 1945 tarihli gerekçesinin ışığı altında mevzuun tetkiki da icabetmektedir :

a) Gerekçe, kanunun tedvini sebeplerini umumi olarak ve aynen şöyle tesbit etmektedir. (Belediye vergi ve resimlerine ait kanun hükümlerini eksiksiz ve fazlasız olarak topluca bir arada bulundurmak).

b) Hususi mahiyette telâkkisi mümkün ve kanunun (39) neu maddesinde (diğer gelirler) matlabı ile tedvin ettiği hükümlere ait gerekçe kısmında ise; (Bu kanun tasarısı içine kendi genel ve özel kanunları çerçevesi içinde kalmaları gerekli görülen belediye vergi, resim, harc, ceza ve hasılatı ile her nevi gelirlerin dayandığı kanun hükümlerinin bu maddede gösterilmesi ile yetinildi) denilmektedir.

Görülüyor ki, kanunun hazırlanmasındaki kasıt ve gaye açık ve her hangi bir tereddüdü izale edecek mahiyet ve şumuldedir.

Netice :

Yukarda izah olunan sebeplerden dolayı (1593) sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun

(209) neu maddesinin mülga olduğu anlaşıl-
ğından tefsire mahal olmadığına karar verildi.

Hariciye Encümenine arz olunmak üzere Ri-
yaset Makamına sunulur.

Adliye Encümeni Reisi Bu M. M. ve kâtip
Konya Balıkesir
H. Özyörük V. Asena
Burdur Çoruh Çorum
B. Kayaalp M. Önal M. K. Biberçoğlu

Denizli Diyarbakır Erzincan
I. Hadımlıoğlu M. H. Ünal S. Perinçek
Erzurum Eskişehir İzmir
H. Ş. İnce H. Sezen A. Güngören
Kocaeli Konya Konya
Müstenkif Söz hakkım mahfuzdur T. F. Baran
S. Dinçer H. Aydınler
Muğla Sivas Yozgad
N. Özsan Ş. Ecevit M. Ataman

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Esas No. 3/178
Karar No. 8

17 . I . 1956

Yüksek Reisliğe

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 neu
maddesindeki (ikamet) kelimesinin tefsirine
dair Başvekâlet tezkeresi, hükümet mümessille-
rinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve mü-
zakere olundu.

Yapılan müzakere sonunda, komisyonumuz
bu hususta mütalâa dermeyeran etmeye kendisini
salâhiyetli görmediğinden tezkerenin reddine
mevcudun ittifakıyla karar verildi.

İktisat Encümenine tevdi buyurulmak üzere
Yüksek Riyasete takdim olunur.

Hariciye Encümeni

Reisi M. M.
İzmir İstanbul
C. Baban F. Tekil

Kâtip
Denizli Çanakkale Çanakkale
A. Çobanoğlu N. F. Alpkartal B. Enüstün
Çorum Çorum Erzurum
S. Baran K. Terzioğlu R. S. Burçak
İstanbul İzmir
N. Tıabar S. Gie
İmzada bulunamadı
Kastamonu Konya
B. Aktaş M. Obuz
Manisa Sinob
H. Bayur M. Tümerkan

İktisat Encümeni marzbatası

T. B. M. M.
İktisat Encümeni
Esas No, 3/178
Karar No. 18

28 . IV . 1956

Yüksek Reisliğe

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 209 ncu maddesindeki «İkamet» kelimesinin tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi, alâkalı hükümet temsilcilerinin huzuriyle müzakere olundu.

Yapılan müzakere sonunda, istenen tefsir kararının tamamen hukuki bir mahiyet arz etmesi münasebetiyle, encümenimiz bu hususta bir mütalâa dermeyan etmeye kendisinin salâhiyetli olmadığına ittifakla karar vermiştir.

Umumi Heyetin yüksek tasvibine arz edil-

mek üzere Reisliğe saygı ile sunulur.

İktisat En. Reisi

Uşak

H. Gedik

Ankara

A. Gedikoğlu

İmzada bulunamadı

Giresun

Tahsin İnanç

Van

H. Durmaz

M. M.

Trabzon

M. Harunoğlu

Giresun

Hamdi Bozbağ

İstanbul

H. Soriano

Sinob

H. Tari

Zonguldak

A. Yurdabayrak

